

ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ

ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดราชบุรีหนึ่งในผืนป่าภาคตะวันตก เป็นพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกับผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวรซึ่งเป็นมรดกโลก และผืนป่าแก่งกระจานรวมทั้งเชื่อมต่อกับพื้นที่ป่าประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นผืนป่าเขตร้อนชื้นที่สำคัญของเอเชียความอุดมสมบูรณ์ด้านพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น นกเงือก นกเงือก ชะนีหน้าขาว ซึ่งพื้นที่ป่าส่วนใหญ่ในจังหวัดราชบุรีอยู่ในบริเวณเขตแดนด้านทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเขตแดนด้านทิศใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรีมีสภาพเป็นเทือกเขาสูงสภาพป่าเป็นป่าดิบ ป่าเบญจพรรณป่าเต็งรัง และป่าไผ่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๒๐๐ เมตรถึง ๑,๑๐๐ เมตร อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และด้านทิศตะวันตกของอำเภอบางแพ ซึ่งพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอบางแพเป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยป่าและภูเขาอันเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรีบริเวณถัดจากเทือกเขามาทางด้านทิศตะวันออกจนถึงตอนกลางของพื้นที่ จังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบสูงและเป็นลอนลาดมีแม่น้ำภาชี และลำห้วยสาขาเป็นแม่น้ำสายหลักอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอบางแพและด้านทิศตะวันตกของอำเภอบางแพ เมืองราชบุรี โพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด ๓,๒๔๗,๗๘๙ ไร่ ในปี ๒๕๖๓ มีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ประมาณ ๑,๐๖๗,๖๓๑.๔๖ ไร่ หรือ ๓๒.๘๗% ของพื้นที่จังหวัด ป่าไม้ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่เขาและเทือกเขาตะนาวศรี

ปี	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓
เนื้อที่ป่าไม้ (ไร่)	๑,๐๖๓,๒๙๐.๙๖	๑,๐๖๖,๙๙๐.๓๕	๑,๐๖๘,๑๓๘.๙๖	๑,๐๖๙,๑๙๗.๕๓	๑,๐๖๗,๖๓๑.๔๖

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ป่าสงวนแห่งชาติ (ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมป่าไม้)

จังหวัดราชบุรีมีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๗ ป่า ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบางแพ อำเภอจอมบึง และอำเภอบ้านคา รวมพื้นที่ ๑,๑๖๕,๕๙๓.๗๕ ไร่ หรือ ๑,๘๖๔.๙๕ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย

๑. ป่าเขากรวดและป่าเขาพลอง ตำบลเกาะพลับพลา ตำบลหินกอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๔,๗๘๗.๕๐ ไร่ หรือ ๗.๖๖ ตารางกิโลเมตร
๒. ป่าเขาบิน ตำบลหินกอง อำเภอเมืองราชบุรี ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๒๑,๒๕๐ ไร่ หรือ ๓๔ ตารางกิโลเมตร
๓. ป่าชำสาม ตำบลเขาขลุ่ย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๒,๖๒๕ ไร่ หรือ ๔.๒๐ ตารางกิโลเมตร
๔. ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี ตำบลแก้มอัน ตำบลด่านทับตะโก ตำบลจอมบึง ตำบลเบิกไพร ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง ตำบลป่าหวาย ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง ตำบลท่าเคย ตำบลบ้านคา ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา ตำบลอ่างหิน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลยางหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๙๗๗,๒๕๐ ไร่ หรือ ๑,๕๖๓.๖๐ ตารางกิโลเมตร
๕. ป่าพู่ยงและป่าพู่สามซ้อน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลวังมะนาว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๘๗,๖๕๖.๒๕ ไร่ หรือ ๑๔๐.๒๕ ตารางกิโลเมตร
๖. ป่ายางด่านทับตะโก ตำบลด่านทับตะโก ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอจอมบึง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๗๑,๘๗๕ ไร่ หรือ ๑๑๕ ตารางกิโลเมตร
๗. ป่าหนองกลางเนิน ตำบลหินกอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๑๕๐ ไร่ หรือ ๐.๒๔ ตารางกิโลเมตร

อุทยานแห่งชาติ (ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

ในปี ๒๕๖๓ จังหวัดราชบุรีมีอุทยานแห่งชาติ ๑ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอ่างหิน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ และตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อยู่บริเวณที่ดินป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี ปากงเควียน ป่าพู่ยงและป่าพุ่มสามซ้อน พื้นที่ประมาณ ๓๒๘.๗๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๐๕,๔๖๓.๙ ไร่

วนอุทยาน (ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

ในปี ๒๕๖๓ จังหวัดราชบุรีมีวนอุทยาน ๑ แห่ง คือ วนอุทยานถ้ำเขาน้อย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี พื้นที่ ๗.๒๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔,๕๓๗ ไร่

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญจังหวัดราชบุรีมีแม่น้ำที่สำคัญ ๒ สาย กับ ๒ คลอง ได้แก่

๑. แม่น้ำแม่กลอง เกิดจากแควใหญ่ และแควน้อยไหลมาบรรจบกันที่บ้านปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี ไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอดำเนินสะดวก รวมความยาว ๖๗ กิโลเมตร แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

๒. แม่น้ำภาชี เกิดจากเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดราชบุรีไหลจากทิศใต้ขึ้นไปทางเหนือ ผ่านพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอจอมบึง แล้วไหลลงสู่แควน้อยที่อำเภอเมืองกาญจนบุรี มีความยาวเฉพาะในเขตจังหวัดราชบุรี ๘๐ กิโลเมตร

๓. คลองแควอ้อม แยกจากแม่น้ำแม่กลองที่บ้านไร่ อำเภอเมืองราชบุรี ไหลลงมาทางอำเภอดำเนินสะดวก แล้วไหลอ้อมลงสู่แม่น้ำแม่กลองอีกครั้งที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาว ๑๘ กิโลเมตร

๔. คลองดำเนินสะดวก เป็นคลองขุดเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนแม่น้ำแม่กลอง ขุดขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประมาณปี พ.ศ.๒๔๔๖ เพื่อเชื่อมแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง โดยเริ่มจากตำบลบางยาง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผ่านอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี บรรจบกับแม่น้ำแม่กลองที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาวตลอด ลำคลอง ๓๕ กิโลเมตร และลำคลองสาขาอีกกว่า ๒๐๐ คลอง ในปัจจุบันมีประโยชน์อย่างยิ่งในการเกษตรของชาวดำเนินสะดวก

